

Vad är ett intersektionellt perspektiv?

Det intersektionella perspektivet innebär en analys baserad på flera maktrelationer samtidigt. Maktrelationer kan vara av olika typer, t.ex. genus, etnisk härkomst, klass, sexuell läggning, hälsa mm. Deras enskilda påverkan på samhället och dess aktörer kan studeras med den enskilda maktrelationen i blickfånget. Studier i män och kvinnors olika situation ger t.ex. genusforskare en ökad förståelse i könets påverkan på individers och institutioners beteende. Men vi människor och de samhällen vi lever i är mer komplexa än att de går att förklara med ett enskilt perspektiv, vilket gett upphov till det intersektionella perspektivet där vi analyserar situationer med flera maktrelationer i samverkan. Vi studerar maktrelationernas samband, deras förändrade profil i olika kontexter och deras förändring och inbördes relation över tid. Likt *skärningspunkter* mellan individuella utvecklingsspår och samhällskulturella strömningar som skapar oväntade effekter och genomgripande innovationer när vi lyckas hitta dit (Johansson:2005) ger intersektionella kombinationer upphov till slutsatser som inte alltid går att komma fram till med hjälp av undersökningar i de enskilda maktrelationerna var för sig.

Om vi ser makt som en multidimensionell konstruktion (Gunnarsson, 2006:19) där olika maktrelationer bygger på varandra inser vi att det blir svårt att beskriva denna konstruktion genom endast en av dess dimensioner. Det är som att beskriva en yta med hjälp av endast linjer som begrepp och förståelseram. Det är inte maktrelationernas inbördes styrka som adderas upp till en total maktbas, utan det är den unika kombinationen av t.ex. kön, sexuell läggning och etnicitet som skapar något eget, något som är avgörande för hur samhället exekverar jämlikhet eller ojämlikhet i det aktuella fallet.

Vad är fördelarna med det intersektionella perspektivet?

En klar fördel med det intersektionella perspektivet uppstår redan i det sunda förnuftet genom att se människan som en social varelse sammansatt och påverkad av flera olika beståndsdelar och sociala maktbärare. Jag är en 1) heterosexuell, 2) man, 3) född av svenska föräldrar i Sverige, 4) uppvuxen i övre medelklass, 5) som arbetar som konsultchef och 6) är frisk och arbetsför. Det räcker inte med endast ett av dessa perspektiv för att förstå hur den makt jag besitter och utverkar i mina sociala interaktioner, eller för att vi ska kunna se hur samhällets olika strukturer och praktiker påverkar mig om vi vill försöka få en helhetsbild. Det är just det som är den stora fördelen med det intersektionella perspektivet, att få en mer sammansatt överblick och kunna förstå en mer komplex situation. Att arbeta intersektionellt, och inte bara addera analyser ur skilda perspektiv utan samla intryck ur korsningarna mellan maktrelationerna, gör att vi kan hitta nya spännande aspekter av mänsklig särbehandling.

Ett bra och tydligt exempel är *Anders Neergaards* text *Rasifierad rekrytering i storstadskommunen* (Gunnarsson, 2006:164-179). Han har studerat hur rekryteringen i storstadskommuner påverkas av olika maktrelationer. Neergaard menar att rasifiering, så som det påverkar rekryteringsarbetet, inte kan förstås separat utan behöver kombineras med genus för att ge en djupare inblick och förståelse (Gunnarsson, 2006:164). Han visar dels att andelen anställda som har utländsk bakgrund i Malmö respektive Stockholm skiljer sig från den andelen representanter i staden som helhet. Det är en mindre andel anställda med annan etnisk härkomst än den som bor i kommunen. Även om det skiljer sig i utfallet mellan de båda kommunerna så är hans iakttagelser om rasifiering kombinerat med hur interna policys uppfattas och exekveras väldigt intressant. Han visar också att synen på kvinnor och män kombinerat med synen på utlandsfödda och svenskfödda ger oväntade effekter, som att svenska män rekryteras för att följa jämställdhetslagen, men att utländska män uppfattas på ett helt annat sätt vilket gör att de inte förfördelas på samma sätt (Gunnarsson, 2006:173ff).

Ytterligare ett exempel på fördelarna med att arbeta med intersektionella perspektiv är *Karin Darins* text *Invandrarkvinnors företagande – En studie av mötet mellan roller och strukturer* (Gunnarsson, 2006:316-328). Hon drar flera olika intersektionella slutsatser (Gunnarsson, 2006:326ff) och hänvisar till redovisningar och faktamaterial i tidigare kapitel, vilket ger oss både en insyn i korsningarna mellan maktrelationerna och det underlag som hon använt för sina slutsatser vilket underlättar förståelsen av det ganska komplexa resonemanget. Att invandrade kvinnor och män intar en underordnad position i arbetslivet, men att detta visar sig på olika sätt tycker jag är intressant och visar på styrkan med det intersektionella perspektivet och väcker lusten att läsa mer.

Finns det nackdelar med intersektionalitet? 1 sida

Nackdelen med intersektionella analyser är att det kräver multidimensionella underlag med ett studiematerial som innehåller flera variabler för varje individ och situation. Det kräver högre kvalitet och krav på reliabilitet på insamlat material. Vid användandet av historiskt källmaterial kan detta vara speciellt bekymmersamt eftersom vi riskerar att sakna ett tillräckligt fylligt studieunderlag för en tillräckligt komplett intersektionell analys. Dessutom riskerar diskussionen att bli mer svårhanterlig ju fler dimensioner vi tar i beaktande och möjligheten till mer generella slutsatser kan minska, så det finns situationer där ett endimensionellt perspektiv passar bättre.

Intersektionella analyser, som jag hittills uppfattat dem, är något mer än bara summan av analyser ur ett antal maktperspektiv. Ett intersektionellt arbete innehåller mer än bara en

studie med två (bivariat analys (Djurfeldt, 2003:143)) eller fler variabler (multivariat analys (Djurfeldt, 2003:285)). Det är alltså ett arbete med flera dimensioner där vi i skärningspunkterna bör kunna hitta slutsatser som inte bara förstärker eller adderar varandra. För att skapa en rapport med tillräckligt hög kvalitet där vi uppfyller kraven på redovisning av empiri och analysresultat tar vi på oss ett stort ansvar och en uppgift som inte är helt okomplicerad att pedagogiskt beskriva våra forskningsresultat. Ett exempel på hur svårt detta kan vara är Akhavan och Bildt (Gunnarsson, 2006:300-311) som skriver om *Arbetshälsa ur perspektiven klass, genus och etnicitet*. I inledningen nämner de att ambitionen är att studera invandrarkvinnors arbetsvillkor med ett intersektionellt angreppssätt (Gunnarsson, 2006:301).

De konstaterar också en bit in i rapporten

Om vi utvecklar analysen kan intersektionen mellan klass, genus och etnicitet bli mer synlig. Det visade sig att de som redan från hemlandet hade högre utbildning och medelklassbakgrund även här i Sverige kunde vidareutbilda sig och bli lärare. De som kom från låginkomstförhållanden började i stället städa. Alla städare på den arbetsplats där intervjun utfördes hade invandrarbakgrund och de flesta var lågutbildade kvinnor.

Denna slutsats sker efter att vi läst om skillnader i lön, kompetensutveckling och arbetsmiljö men är underbyggd med för lite material för att jag som läsare ska kunna se den starka intersektionalitet som författarna hävdar. Deras slutsats ovan skulle lika gärna kunna tolkas som att den ojämlikhet som påverkar kvinnor, utlandsfödda och arbetarklass förstärks när de läggs ihop, eller om jag är än mer kritisk, att det endast beskriver en generell klassfälla. Det sistnämnda stämmer eftersom det avsnitt jag citerar ingår i ett kapitel som omfattar just klassperspektivet. När vi tittar på kapitelstrukturen för Akhavans och Bildts text så väljer de att redovisa sina slutsatser per maktrelation, och även om det i genuskapitlet ingår yrkesposition och etnisk bakgrund så hittar de inte fram till några större slutsatser än att de olika perspektiven förstärker varandra, och tyvärr så får vi läsare inte redovisat för oss de underlag som Akhavan och Bildt använt för sina slutsatser. Jämför med Darins inställning till intersektionalitet som hon beskriver med *Att vara både kvinna och invandrare skapar specifika förutsättningar* som vill förstå det speciella som händer i korsningarna.

Det är i korsningarna som det intersektionella perspektivet ger effekt.

Djurfeldt Göran, Larsson Rolf, Stjärnhagen Ola (2003). *Statistisk verktygslåda*. Studentlitteratur

Gunnarsson, E red. (2006). *Kors & Tvärs*. Stockholm: Normal Förlag

Johansson, F. (2005). *Medicieffekten*. Bookhouse Publishing